

Financijska kontrola

Sadržaj

- financijska analiza i kontrola
- financijski izvještaji
- horizontalna analiza
- vertikalna analiza
- analiza financijskih pokazatelja

Financijska analiza i kontrola

- financijska analiza i kontrola služi poduzeću za identifikaciju uspješnosti i identifikaciju osnovnih problema koji se pojavljuju unutar poduzeća
- važan preduvjet za upravljanje poduzećem je interpretacija financijskih izvještaja
- tko je zainteresiran za rezultate financijske analize:
 - manageri
 - vlasnici
 - banke
 - investitori
 - kreditori
 - dioničari
 - itd.

Financijski izvještaji

- cilj je saznati financijski položaj poduzeća i uspješnost poslovanja
- temeljni izvještaji:
 - bilanca
 - račun dobiti i gubitka
 - izvještaj o zadržanoj dobiti
 - izvještaj o novčanom tijeku

Zadatak 1.

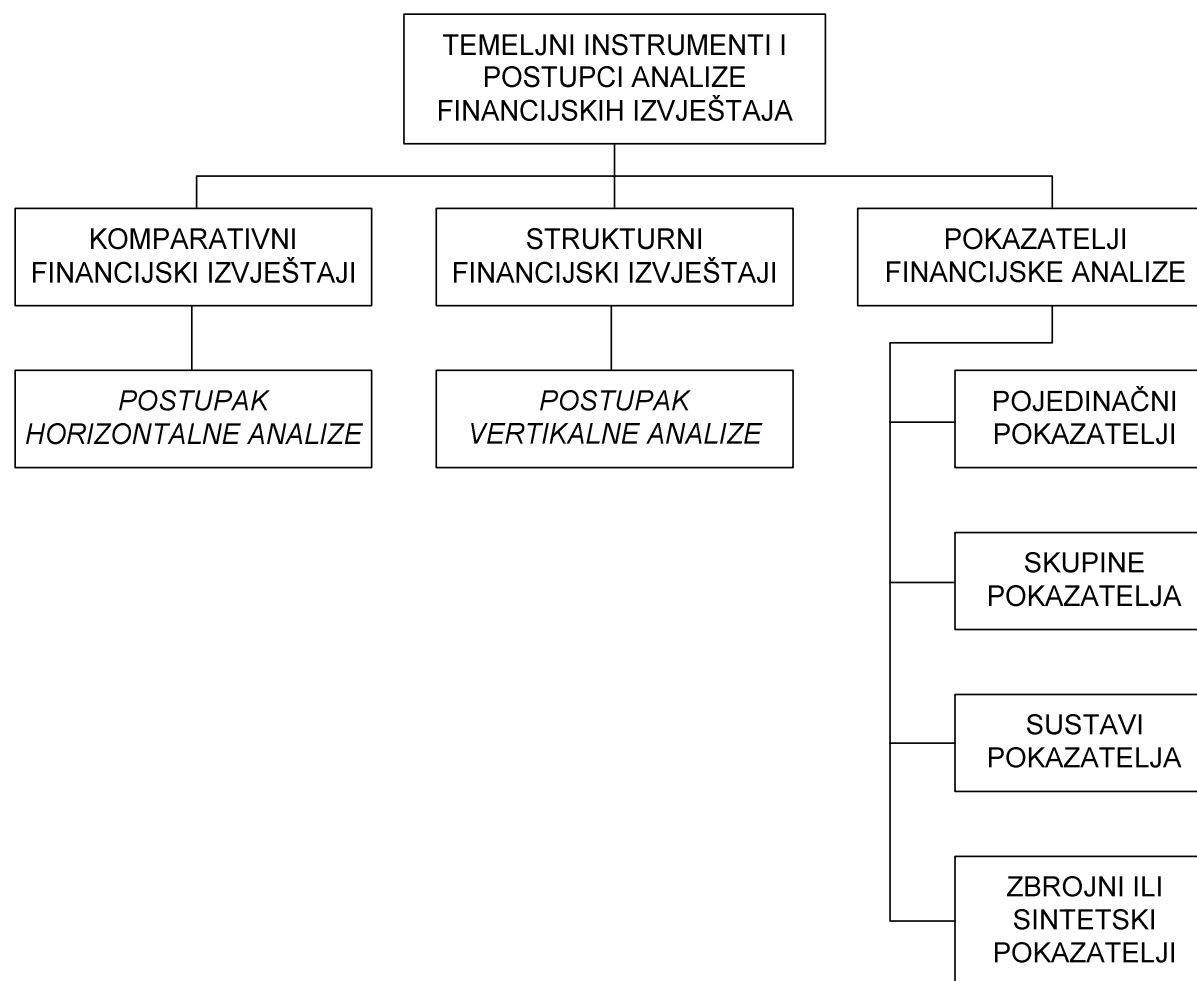
- Poduzeće ima dugotrajnu materijalnu imovinu u iznosu od 20.000 kn, dugotrajnu financijsku imovinu u iznosu od 3.000 kn. Nadalje, zalihe su 7.000 kn, kratkotrajna potraživanja 10.000 kn, a novac 3.000 kn. Kratkoročne obveze iznose 13.000 kn, a obveze za dugoročne kredite 5.000 kn. Sastavite bilancu. Koliko iznosi aktiva? Koliko iznosi kapital? Koliko iznosi kratkotrajna imovina? Koliko iznosi dugotrajna imovina? Koliko iznosi dugoročno financiranje? Koliki postotak je iz vlastitih izvora?

Zadatak 2.

- Prihodi od prodaje jednog poduzeća iznose 140 000 kn, troškovi prodaje iznose 50 000 kn. Rashodi od kamata su 3 000 kn. Koliko iznose ukupni prihodi, a koliko ukupni rashodi? Kolika je dobit prije oporezivanja? A kolika nakon oporezivanja uz stopu od 25%? Kolika je porez na dobit u kn?

Temeljni instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja

Horizontalna analiza

- sagledavanje promjena u toku vremena
- uočava se tendencija i dinamika promjena pojedinih pozicija temeljnih financijskih izvještaja
- ključna varijabla je vrijeme – usporedbom elemenata financijskih izvještaja, iskazanih u novčanim jedinicama, između dva ili više razdoblja donosi se zaključak o kretanju pojave kroz promatrano razdoblje

Zadatak 3.

- Napravite dio horizontalne analize za “B d.o.o.” odnosno izračunajte postotak promjene od godine do godine za sljedeće stavke:
 - potraživanja
 - dugotrajna imovina
 - kapital
 - dugoročne obveze
 - poslovni prihodi
- Postotak promjene 2005. godine u odnosu na 2004. se računa: $(2005.g.-2004.g.)/2004.g.$
- Dajte komentar za izračunate postotne promjene

Vertikalna analiza

- podrazumijeva međusobno uspoređivanje elemenata financijskih izvještaja tijekom jedne godine
- uobičajeno se kod bilance ukupna aktiva i pasiva izjednačuju sa 100 te se izračunavaju udjeli pojedinih elemenata koji čine aktivu i pasivu
- kod računa dobiti i gubitka obično se ukupni prihodi ili neto prodaja izjednačavaju sa 100

Zadatak 4.

- Napravite dio vertikalne analize za B d.o.o. za sljedeće stavke iz bilance, za 2005. godinu:
 - zalihe
 - dugotrajna imovina
 - kratkoročne obveze prema kreditnim institucijama
- Referentne vrijednosti iznose:
 - zalihe: 20%
 - dugotrajna imovina: 60%
 - kratkoročne obveze prema kred.inst.: 10%
- Dajte komentar. Je li poduzeće bolje ili lošije u odnosu na dane vrijednosti?

Financijski pokazatelji

- pod pokazateljem se podrazumijeva racionalan broj koji se dobije stavljanjem u odnos jedne ekonomske veličine s drugom ekonomskom veličinom
- kod stavljanja u odnos dvije veličine uvijek treba razmisliti o tome ima li smisla računati takav pokazatelj
- svaki pokazatelj može biti dodatna informacija za donošenje određenih odluka
- pokazatelje možemo promatrati i kroz prizmu planiranja i kontrole

Grupe financijskih pokazatelja

- pokazatelji likvidnosti (liquidity ratios)
 - mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze
- pokazatelji zaduženosti (leverage ratios)
 - mjere do koje se granice poduzeće financira iz tuđih izvora
- pokazatelji aktivnosti (activity ratios)
 - mjere kako efikasno poduzeće upotrebljava svoje resurse
- pokazatelji ekonomičnosti
 - mjere odnos prihoda i rashoda
- pokazatelji profitabilnosti (profitability ratios)
 - mjere povrat uloženog kapitala
- pokazatelji investiranja (investibility ratios)
 - mjere uspješnost ulaganja u dionice

Pokazatelji likvidnosti

- likvidnost je svojstvo imovine ili njezinih pojedinih dijelova da se mogu pretvoriti u gotovinu dostatnu za pokriće preuzetih obveza
- poduzeća u svom poslovanju teže očuvanju likvidnosti odnosno sposobnosti da pravovremeno podmiruju svoje obveze
- uspoređuju kratkoročne obveze s kratkoročnim izvorima dostupnima za podmirivanje kratkoročnih obveza
- značajni su financijskim managerima koji donose odluke vezane za podmirivanje obveza prema dobavljačima, kreditorima, državi, ali su također značajni i samim kreditorima i dobavljačima

Najučestaliji pokazatelji likvidnosti

- koeficijent tekuće likvidnosti
- koeficijent ubrzane likvidnosti
- koeficijent trenutne likvidnosti
- koeficijent financijske stabilnosti
- neto obrtni kapital

koeficijent tekuće likvidnosti

$$\text{koeficijent tekuće likvidnosti} = \frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}}$$

- mjeri sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze
- pokazatelj likvidnosti najvišeg stupnja jer u odnos dovodi pokriće i potrebe za kapitalom u roku od 1 godine
- treba ga usporediti s drugim poduzećima u istoj grani industrije
- ako je < 1.5 → poduzeće može ostati bez sredstava za podmirenje kratkoročnih obveza
- približno 2:1

koeficijent ubrzane likvidnosti

$$\text{koeficijent ubrzane likvidnosti} = \frac{\text{kratkotrajna imovina} - \text{zalihe}}{\text{ukupne kratkoročne obveze}}$$

- ima li poduzeće dovoljno kratkoročnih sredstava da podmiri dospjele obveze, a bez prodaje zaliha
- poželjna vrijednost je ona koja ne odstupa značajno od industrijskog prosjeka
- poželjna vrijednost 1
- preporučena minimalna vrijednost 0.9

Zadatak 5.

- Za poduzeće B d.o.o. izračunajte i protumačite koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent ubrzane likvidnosti. Što zaključujete o likvidnosti ovog poduzeća?

Pokazatelji zaduženosti

- pokazuju strukturu kapitala i putove kojima poduzeće financira svoju imovinu
- oni određuju stupanj korištenja financijskih sredstava za koja se firma zadužila
- poduzeća sa značajno visokim stupnjem zaduženosti gube financijsku fleksibilnost, mogu imati probleme pri pronalaženju novih investitora, a mogu se suočiti i s rizikom bankrota
- zaduženost nije nužno loša, naime, ukoliko je stupanj zaduženosti pod kontrolom, a posuđena sredstva se koriste na pravi način, zaduženost može rezultirati porastom povrata na investirano
- treba imati na umu vezu između pokazatelja zaduženosti i pokazatelja profitabilnosti

Najučestaliji pokazatelji zaduženosti

- koeficijent zaduženosti
- koeficijent vlastitog financiranja
- odnos duga i glavnice
- stupanj pokrića I
- stupanj pokrića II

koeficijent zaduženosti

$$\text{koeficijent zaduženosti} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna imovina}}$$

- pokazuje do koje mjere poduzeće koristi zaduživanje kao oblik financiranja odnosno koliki je postotak imovine nabavljan zaduživanjem
- što je veći odnos duga i imovine, veći je financijski rizik (rizik da neće biti u mogućnosti vratiti dug), a što je manji, niži je financijski rizik
- u pravilu bi vrijednost koeficijenta zaduženosti trebala biti 50% ili manja

koeficijent vlastitog financiranja

$$\text{koeficijent vlastitog financiranja} = \frac{\text{glavnica}}{\text{ukupnaimovina}}$$

- glavnica = kapital
- govori o tome koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala
- njegova bi vrijednost trebala biti veća od 50%

Zadatak 6.

- Za poduzeće B d.o.o. izračunajte i protumačite koeficijent zaduženosti i koeficijent vlastitog financiranja. Što zaključujete o zaduženosti ovog poduzeća?

Pokazatelji aktivnosti

- koriste se pri ocjeni djelotvornosti kojom management angažira imovinu koju su mu povjerali vlasnici
- poznati su još pod nazivom odnosi efikasnosti, odnosi obrtaja ili koeficijent obrtaja
- upućuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu
- ako je poznat koeficijent obrta, moguće je izračunati prosječne dane vezivanja sredstava
- općenito pravilo govori da je bolje da je koeficijent obrta što veći odnosno da je vrijeme vezivanja ukupne i pojedinih vrsta imovine što kraće

Najučestaliji pokazatelji aktivnosti

- koeficijent obrta ukupne imovine
- koeficijent obrta dugotrajne imovine
- koeficijent obrta kratkotrajne imovine
- analiza zaliha:
 - Koeficijent obrta zaliha
 - Prosječno vrijeme investiranja u zalihe
 - Omjer zaliha prema prodaji
- analiza potraživanja:
 - Koeficijent obrta potraživanja
 - Trajanje naplate potraživanja
 - Omjer potraživanja prema prodaji

koeficijent obrta ukupne imovine

$$\text{Koeficijent obrta ukupne imovine} = \frac{\text{ukupni prihod}}{\text{ukupna imovina}^*}$$

- koliko puta se ukupna imovina poduzeća obrne u tijeku jedne godine odnosno koliko poduzeće uspješno koristi imovinu s ciljem stvaranja prihoda
- najčešće korišten pokazatelj koji izražava veličinu imovine potrebne za postizanje određene razine prodaje ili kune iz prodaje koje donosi svaka kuna imovine

koeficijent obrta zaliha

$$\text{Koeficijent obrta zaliha} = \frac{\text{prihod od prodaje}}{\text{stanje zaliha}}$$

- koliko puta se zalihe obrnu u toku jedne godine
- poželjna je veća vrijednost
- za izračun se može koristiti prosjek zaliha na početku i na kraju razdoblja ili samo zalihe s kraja razdoblja (posebice za ona poduzeća koje karakterizira brzi razvoj u kojem zalihe prate nagli rast prodaje)

koeficijent obrta potraživanja

$$\text{Koeficijent obrta potraživanja} = \frac{\text{prihod od prodaje}}{\text{potraživanja}}$$

- stavlja u odnos prihod od prodaje sa stanjem potraživanja
- na temelju tog koeficijenta moguće je utvrditi prosječno trajanje naplate potraživanja
- moguće je računati koeficijente obrta potraživanja za svakog pojedinog kupca

Zadatak 7.

- Za poduzeće B d.o.o. izračunajte i protumačite koeficijent obrta ukupne imovine, koeficijent obrta zaliha i koeficijent obrta potraživanja. Što zaključujete o aktivnosti ovog poduzeća?

Pokazatelji ekonomičnosti

- mjere odnos prihoda i rashoda
- pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda
- ako je vrijednost pokazatelja manja od 1, to znači da poduzeće ostvaruju gubitak
- najučestaliji pokazatelji:
 - ekonomičnost ukupnog poslovanja
 - ekonomičnost poslovnih aktivnosti
 - ekonomičnost financiranja
 - ekonomičnost izvanrednih aktivnosti

Pokazatelji ekonomičnosti

$$\text{Ekonomičnost ukupnog poslovanja} = \frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{ukupni rashodi}}$$

$$\text{Ekonomičnost poslovnih aktivnosti} = \frac{\text{prihod od poslovne aktivnosti}}{\text{rashod od poslovne aktivnosti}}$$

$$\text{Ekonomičnost financiranja} = \frac{\text{financijski prihod}}{\text{financijski rashod}}$$

Zadatak 8.

- Za poduzeće B d.o.o. izračunajte i protumačite ekonomičnost ukupnog poslovanja. Što zaključujete o ekonomičnosti ovog poduzeća?

Pokazatelji profitabilnosti

- pokazatelji profitabilnosti su odnosi koji povezuju profit s prihodima iz prodaje i investicijama, a ukupno promatrani pokazuju ukupnu učinkovitost poslovanja poduzeća
- analiza profitabilnosti poslovanja poduzeća svrstava se u najvažnije dijelove financijske analize
- mjere sposobnost poduzeća da ostvari određenu razinu dobiti u odnosu prema prihodima, imovini ili kapitalu

Najučestaliji pokazatelji profitabilnosti

- marža profita
- stopa povrata imovine ROA (return on assets)
- stopa povrata kapitala ROE (return on equity)

marža profita

$$\text{Neto marža profita} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{ukupni prihod}}$$

- promjena u profitnoj marži može biti posljedica kombinacije promjena u prodajnoj cijeni proizvoda i razini proizvodnih troškova (ako je poduzeće proizvelo proizvod) kao i u promjeni u proizvodnom asortimanu, ili kod trgovačkih i uslužnih poduzeća ovisi o cijeni proizvoda ili pružene usluge ili cijeni po kojoj je nabavljen ili cijeni usluge koju pružaju ostali

stopa povrata imovine ROA

$$\text{Stopa povrata imovine} = \frac{\text{dobit nakon oporezivanja}}{\text{ukupna imovina}}$$

Stopa povrata imovine = neto marža profita x koeficijent obrtaja ukupne imovine

- indikator uspješnosti korištenja imovine u stvaranju dobiti
- odnosi se na dobit koju poduzeće generira iz jedne novčane jedinice imovine
- govori i o tome kolika je intenzivnost imovine
- vrijednost stope povrata imovine uvelike varira u ovisnosti o djelatnosti kojoj poduzeće pripada

stopa povrata kapitala ROE

$$\text{Stopa povrata glavnice} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{glavnica (vlastiti kapital)}}$$

- jedan od najznačajnijih pokazatelja
- pokazuje koliko novčanih jedinica dobiti poduzeće ostvaruje na jednu jedinicu vlastitog kapitala

Zadatak 9.

- Za poduzeće B d.o.o. izračunajte i protumačite profitnu maržu, ROA i ROE. Što zaključujete o profitabilnosti ovog poduzeća?

Literatura

- Ross, Westerfield, Jordan; Fundamentals of Corporate Finance, McGraw Hill, Boston, 2003.
- Financial Management for Small Business, University of Wisconsin
- Helfert; Techniques of Financial Analysis, IRWIN, Boston, 1991.
- Osmanagić-Bedenik; Potencijali poduzeća, Alinea, Zagreb, 1993.
- Žager, K., Žager, L., Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, 1999.